

• КАРТИНКИ З ВИСТАВКИ

«Художник ранкової зорі» має ім'я. Це – Іван Дряпаченко

Надія ЛИТВИН
Редактор газети
«Козельщинські вісті»

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА громада Полтавщини відзначила 140-річчя від дня народження видатного українського художника, уродженця Василівки Кременчуцького району Івана Кириловича Дряпаченка. З цієї нагоди у Полтавському художньому музеї (Галерея мистецтв) ім. М. Ярошенка непересічну акцію презентували Галерея мистецтв і обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського. Її родзинкою, на мою думку, стала лекція Тетяни Мячкової – киявської мистецтвознавиці, дослідниці творчого й життєвого шляху Івана Дряпаченка.

Універсальний майстер

Я НАВМИСНЕ не поспішала виставляти у Фейсбук світлина з цього заходу і хвалитися тим, де мені пощастило побувати. Не той випадок. Отримана інформація була настільки об'ємною, захоплюючою (слово «цікава» тут не підходить, надто воно бліде для даного випадку) – наскільки й ексклюзивною, бо такі факти годі шукати в Інтернеті чи друкованих виданнях. Їх просто там немає. Бо пані Тетяна вишукувала їх по всіх усюдах, збирала по крихтах для своєї дисертації. А доки її наукова праця не пройшла захист – оприлюднювати будь-які її фрагменти не можна. Тож я скрушно зітхнула: доведеться вам, шановні, почекати кілька місяців, щоб нарешті прочитати чудове детективне розслідування у пошуках творів (а то й підробок під них) Івана Дряпаченка, побудоване на документально підтверджених фактах і оздоблене легендами й переказами.

Відчувалося, що для Тетяни Мячкової художник Дряпаченко став навіть ближчим за найближчих родичів. Вивчаючи його непросте життя, збираючи інформацію про його творчість, дослідниці буквально відродили це ім'я для широкого загалу. Звісно, істинним поціновувачам образотворчого мистецтва, колекціонерам воно відоме, як відома і справжня цінність картин Івана Дряпаченка. Цей художник заслуговує на загальне визнання. Його прізвище сміливо можна ставити в один ряд із ушлявленими Іллею Репінім, Валентином Серовим та іншими митцями, адже Дряпаченко вирізнявся з-поміж інших художників особливим талантом. Тоді як кожен із них освоював у спеціалізованих навчальних закладах якусь одну техніку і один жанр живопису (є художники-пейзажисти, баталісти – ті, хто пишуть сцени битв; є маріністи – хто зображує море; портретисти тощо), наш Дряпаченко міг писати все. Він у різні періоди свого життя створював справжні шедеври пейзажу, як міського, так і сільського; батальні сцени, портрети, причому однаково майстерно володів різними техніками. Для нього не мало значення, чим і на чому малювати, – чи це олія й полотно, чи картон, акварель,

Тетяна Мячкова.

папір, туш, олівець, пастель... Для Дряпаченка також не було різниці, якого розміру має бути картина, він писав як великі полотна (203x180 см), так і невеличкі малюнки на папері розміром, наприклад, 15,5x22,5 см...

«...Малював дерево роду і народу»

УТІМ про все це можна дізнатися з непересічної книги, яку вдалося видати до 140-річчя митця, – «Іван Дряпаченко – художник, який малював дерево роду і народу». Укладачами цього біобібліографічного покажчика стали М. А. Федорова – завідувачка відділу краєзнавства Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. П. Котляревського, Г. А. Дідушенко – головний бібліограф цього ж відділу і мистецтвознавиця Т. О. Мячкова. Книга видана коштом Біланівського гірничо-збагачувального комбінату за ініціативою Новогалечинської селищної ради у рамках їхньої угоди про соціальне партнерство. Саме до цієї територіальної громади зараз входить село Василівка – мала батьківщина Івана Дряпаченка, де він жив і працював, де трагічно загинув і де похований; де беруть пам'ять про нього, встановили погруддя митця і навіть створили міні-галерею репродукцій його картин.

– Сьогоднішня подія непересічна тим, що об'єднала відразу кілька «уперше», – розповідає Тетяна Мячкова. – Уперше у Полтавському ху-

Марина Тристан декламує вірш, присвячений Іванові Дряпаченку.

Вихованці та викладачі Козельщинського будинку дитячої і юнацької творчості.

дожному музеї відкрилася виставка, на якій демонструються усі твори Івана Дряпаченка з колекції музею. Уперше показані роботи його учня – художника-пейзажиста Анатолія Терещенка. У 1918–1923 роках він приїздив до Василівки і брав уроки малювання у Івана Дряпаченка. Нарешті учень і вчитель знову «побачились» – їхні прекрасні, чудові роботи експонуються разом у стінах музею.

Крім цього, відбулася презентація першого наукового видання, повністю присвяченого Івану Дряпаченку. Це – біобібліографічний покажчик, на сторінках якого обидва митці також

Фото в доступних інтернет-джерелах.

«зустрілися» через сто років. Слід зазначити, що Анатолій Терещенко усе життя присвятив пошукам матеріалів про свого вчителя і став його біографом. Тому їхні долі пов'язані раз і назавжди. У нашому покажчику уперше зібрані анотовані джерела інформації про Івана Дряпаченка за сто років. Подано інформацію про видання та публікації, не рекомендовані для використання при дослідженні його життя і творчості.

Біобібліографічний покажчик містить кольорові ілюстрації творів Івана Дряпаченка. Також уперше опубліковані репродукції пейзажів Анатолія Терещенка зі збірки музею. Покажчик містить наукові статті, що розкривають творчу та бібліографічну складові видання. Тут зібрані цікаві біографічні

та кореспондентом-підлітком Сашком, а в майбутньому – Олесем Гончаром. Хлопці частенько забігали до художника додому і розглядали його картини. Враження від них у юного Гончара збереглося на все життя й було настільки сильним, що він присвятив Іванові Дряпаченку цілий розділ під назвою «Художник ранкової зорі» в автобіографічному романі «Твоя зоря», який написав майже через п'ятдесят літ, у 1980 році!

Ось чому так болісно сприйняла я долю Художника і не могла читати цей розділ без сліз, а особливо тепер – коли можна зіставити з текстом Олеса Гончара віхи біографії Івана Дряпаченка, викладені у щойно виданій і презентованій книзі «Іван Дряпаченко – художник, який малював дерево роду і народу». Гончар пише: «Безіменно він жив. Його в нас так просто й звали: Художник...». А нова книга стверджує: цей Художник має ім'я, і звати його – Іван Дряпаченко...

Дуже прикро, що збереглося так мало картин Художника з Василівки, а ті шедеври, що вціліли, розпоршились по приватних колекціях, на чужині, по закордонах, бо ж коштують десятки тисяч доларів. Іноді випливають поодинокі твори з небуття: на аукціонах, де за них правлять кругленькі суми. Іноді з'являється інформація і про підроблені картини. Але це теж своєрідна оцінка творчості Дряпаченка: раз підробляють, значить, Дряпаченкові полотна мають неабияку художню цінність.

Заключною частиною культурно-мистецького заходу у Полтавській галереї мистецтв стало знайомство з виставкою робіт Художника. Їх тут усього сім. Одна – «Гра в шахи» – є у постійній експозиції, а решту виставили спеціально до 140-річчя від дня народження митця. Того дня у галереї побували юні художники, вихованці студії імені Івана Дряпаченка Козельщинського БДЮТ. Діти долучилися до прекрасного; а випускниця студії, нині професійна художниця Марина Тристан зачитала авторський вірш, присвячений видатному землякові, і представила портрет Івана Дряпаченка, який вона написала, ще будучи ученицею. Прозвучав також і вірш Сергія Коломійця, керівника студії, у авторському виконанні.

І дуже символічно, що саме діти ніби підбили підсумок цієї творчої зустрічі. Значить, ім'я Івана Дряпаченка вже не порине у небуття, його нестинуть у майбутнє ці юні художники – спадкоємці митця – своїми творами, своїм натхненням, своєю пам'яттю.

Руйнуємо міфи

ПРО Івана Дряпаченка вийшла низка публікацій, починаючи з 60-х років минулого століття. Але не всі вони відзначаються достовірністю і містять посилання на архівні документи і джерела. По-справжньому відповідає дійсності нарис біографа та учня митця, художника Анатолія Терещенка, пише Тетяна Мячкова у статті «Нові дані про дослідження стосовно життя і творчості І. К. Дряпаченка», яка увійшла до згаданого вище біобібліографічного покажчика. Посилаючись на конкретні архівні джерела, авторка

«Безіменно він жив. Його в нас так просто й звали: Художник»

ДЛЯ мене постать Івана Дряпаченка стала особливо близькою, коли я готувала документальний фільм про історію козельщинської районної газети до її 90-річного ювілею і дізналася від Тетяни Мячкової, що художник певний час працював у редакції, виготовляв для газети ліногравюри – малюнки, вирізані на лінолеумі (до речі, ще одна грань непересічного Дряпаченкового таланту!). Саме у ці важкі, голодні роки Дряпаченко перетнувся у нашій редакції з двома літературними талантами, які згодом стали класиками української літератури, – тодішнім відповідальним секретарем редакції Олесем Юренком